

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์หัตถบาทและรูปแบบนันทนาการโดยรอบทั้ง 2 สวน

จากการสำรวจ พื้นที่สาธารณะในละแวกใกล้เคียงสวนทั้ง 2 กรณี พบว่า กิจกรรมที่นิยมมากที่สุด ณ เวลาปัจจุบัน ในเขตสวนสันติชัยปราการ ฟังรตน โกสินทร์ และฝั่งธนบุรี คือ แอโรบิก วิ่ง ฟุตบอล และเด็กเล่น²⁵ ซึ่งอาจนำมาใช้กับการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม หรือแก้ไขปัญหาการใช้สอยได้ คือ

ตาราง 12 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ที่มีกิจกรรม และที่ได้รับความนิยมมาก ในละแวกสวนสันติชัยปราการ

กิจกรรม	การกระจายตัวมาก	สภาพพื้นที่ใช้สอยและการจัดการ	ผล (ข้อดี)
แอโรบิก	ทั่วไป มากที่สุด สันติชัยปราการ	ลานกว้างๆ	ง่าย และ ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก คึงดูแลคนดู
วิ่ง	รมณีนารถ และสราญรมณ์	เส้นทางสัญจร หรือลู่วิ่งได้ทั่วสวน	เส้นทางสัญจร ลู่วิ่งได้ทั่ว ทำให้สวนมีความต่อเนื่องกิจกรรม
ฟุตบอล	ทั่วไป	ลานกว้างๆ	ตอบสนองกลุ่มวัยรุ่น เป็นกลุ่มที่ไม่ต้องระวังความปลอดภัยมาก
ที่เล่นของเด็ก	สวนสันติชัยปราการ รมณีนารถ และสราญรมณ์	ในสวนสันติชัยปราการ พื้นเป็นระดับ ในสวนรมณีนารถมีอุปกรณ์ในระดับดี	เกิดกิจกรรม ที่น่าสนใจ คึงดูแลวัยอื่น ๆ

ตาราง 13 วิเคราะห์กิจกรรมที่ได้รับความนิยมมาก ในละแวกสวนพระราม 7

กิจกรรม	การกระจายตัว	สภาพพื้นที่ใช้สอยและการจัดการ	ผล (ข้อดี)
แอโรบิก	ทั่วไป มากที่สุด ที่ห้าง บิ๊กซี ถนนคิวนานทบุรี	ลานกว้างๆ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก มีน้ำดื่ม มีห้องน้ำ มีร้านค้า มีผู้ดูแลยาม มีการทำเป็นสมาชิก มีสมาคม	เป็นพื้นที่ที่ดึงดูดกิจกรรมและมีคนใช้มาก
วิ่ง	ศาลากลางจังหวัด นนทบุรี	เส้นทางสัญจร ลู่วิ่งได้ทั่วสวน คึงดูแลการออกกำลังกายมาก	เส้นทางสัญจร ลู่วิ่งได้ทั่ว ทำให้สวนมีความต่อเนื่องกิจกรรม
ฟุตบอล	สวนพระราม 7	ลานกว้างๆ	ตอบสนองกลุ่มวัยรุ่น

²⁵ คูภาคผนวก ก

ส่วนในเขต สวนพระราม 7 และ เขตนนทบุรี คือ แอโรบิก ฟุตบอลซึ่งเป็นกิจกรรมได้รับการสนับสนุนมาก และมีการร่วมมืออย่างดีจากชุมชน เช่นกัน ตารางบน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสวนพระราม 7

5.2.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลในบทที่ 3 อาจสรุปแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำอธิบายสมมุติฐานการวิเคราะห์ข้อมูล ภาพที่ 89 ซึ่งประกอบ ก) ด้วยวิเคราะห์เปรียบเทียบทางกายภาพระหว่างสวนสันติชัยปราการกับสวนพระราม 7 ข) วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้งานสวนพระราม 7 กับพื้นที่นันทนาการในละแวกใกล้เคียง ค) วิเคราะห์จากกายภาพ และการสอบถามเรื่องความปลอดภัย และการรองรับกิจกรรมของชุมชน

รูปภาพ 89 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสวนพระราม 7

5.2.2. การเปรียบเทียบกายภาพในด้านต่าง ๆ กับสวนสันติชัยปราการ

จากการศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการข้างต้นสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเข้าใจการใช้งานและศักยภาพทั่วไปของพื้นที่โดยรวมได้แก่

5.2.2.1. ด้านประวัติศาสตร์

5.2.2.11. *สวนสาธารณะพระราม 7* สวนแห่งนี้อาจไม่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มากเท่าสวนสันติชัยปราการมาก ถึงสะพานพระราม 6 สิ่งที่น่าสนใจในเชิงประวัติศาสตร์ ก็ไม่มีผลมาก อย่างไรก็ตาม สวนสาธารณะพระราม 7 มีขั้นตอนการออกแบบเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสวนสาธารณะหรือมีการเน้นสาระของการออกแบบและวางแผนนั้น ทนทานการค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็น โครงการที่มีสัญญาพ่วงกับการออกแบบสะพานพระราม 7 การจัดวางพื้นที่สวนจึงได้รับอิทธิพลทางวิศวกรรมมากกว่าด้านสถาปัตยกรรมหรือภูมิสถาปัตยกรรม

ในเรื่องการจัดการของสวนพระราม 7 กรมทางหลวงชนบท เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการดูแลอย่างดี แต่ถ้าวิเคราะห์ถึงการจัดหาพื้นที่ว่างเพื่อสร้างสวนสาธารณะนั้น มีมาตรฐานมากกว่า แต่ สวนพระราม 7 มีเรื่องเหล่านี้ค่อนข้างน้อย เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่พนักงาน เจ้าหน้าที่ดูแลความสะอาดสวน จำนวนเวรยาม จำนวนแสงไฟยังน้อย

5.2.2.1.2 *สวนสันติชัยปราการ* นับเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเก่าแก่ย่านบางลำพู มีความสำคัญทั้งประวัติศาสตร์และเป็นสถานที่รองรับพระราชพิธีที่สำคัญทางน้ำ ดังนั้น สวนสาธารณะสันติชัยปราการจึงมีความสำคัญกับทุกฝ่าย การคาดหวังมาก นอกจากนี้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่สร้างความโดดเด่น เช่น เป็นคิ่งน้ำที่สามารถมองเห็นกิจกรรมทางน้ำได้ไกล สามารถมองเห็นสะพานพระราม 8 เป็นทำเลแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาอยู่มากอยู่แล้ว โบราณสถาน และมีต้นลำพู ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีหน่วยราชการหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดกิจกรรม ความต้องการ และรูปแบบของสวนสาธารณะ

ส่วนการจัดการอันเป็นผลให้สถาปนิกผู้ออกแบบมีบทบาทน้อยกว่าที่ควร ความต้องการผู้ใช้ (User survey) น้อยลง จึงอาจกล่าวได้ว่าการขาดหรือการเน้นน้อยไป เช่น การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ใช้ดังกล่าวนี้ อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การใช้ผิดไปจากที่ผู้ออกแบบตั้งใจไว้

5.2.2.2. ตำแหน่งและการให้บริการ

5.2.2.2.1 *สวนสันติชัยปราการ* เป็นสวนที่ตั้งอยู่ในกรุงรัตนโกสินทร์ และอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว นับว่ามีศักยภาพในการรองรับกิจกรรม และการ

นันทนาการในรูปแบบต่างๆ สูงสุด เป็นพื้นที่นันทนาการระดับย่านและระดับเมือง และเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานต่างๆ เข้าใช้ประโยชน์ มาก

5.2.2.2. สวนพระราม 7 ตั้งอยู่บริเวณชานเมืองใกล้ย่านชุมชนที่อยู่อาศัยหนาแน่น ลักษณะการให้บริการจึงอาจจัดเป็นสวนสาธารณะระดับชุมชน แต่การใช้สอยกลับมีน้อยสวนพระราม 7 จึงไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานมากเท่าที่ควร ด้วยสภาพดังกล่าวจึงอาจจัดสวนพระราม 7 เป็นสถานที่นันทนาการที่มีความสำคัญน้อยและมีประชากรเป้าหมายไม่กว้างขวาง

นอกจากนี้ยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำหรือทางบก และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงน้อยมาก ดังนั้นความสามารถของสวนเป็นที่รองรับการนัดหมายหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจก่อนไปและกลับธุรกิจดีน้อยกว่าสวนสันติชัยปราการ แม้ในละแวกสวนพระราม 7 มีวัดที่มีชื่อเสียงคือวัดสร้อยทอง เป็นสถานที่ตั้งสะพานพระราม 6 แต่ก็ไม่มีผลต่อแรงจูงใจให้มีผู้มาใช้สวนพระราม 7 นอกจากนี้ ลักษณะการออกแบบ ประเภทกิจกรรมและองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีในสวนพระราม 7 ยังกระตุ้นให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดสนใจได้เพียงระดับปานกลางถึงน้อย (คุณภาพ)

5.2.2.3. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

5.2.2.3.1 สวนสันติชัยปราการ ล้อมรอบด้วยชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่มีความนิยม ที่ตั้งของสวนมีศักยภาพที่จะสนองต่อความต้องการและให้บริการแก่ชุมชนได้สูง รูปแบบที่พักอาศัยของชุมชนรอบข้างเป็นบ้านพักอาศัยขนาดเล็กมีความสูงเฉลี่ย 1-2 ชั้น ปัจจุบันการใช้ที่ดินถูกระบุเป็นที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและการอนุรักษ์ (เป็อม) ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดิน ส่วนการใช้ประโยชน์เพื่อการเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นไปตามการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ ไม่ใช่เพื่อนันทนาการ และโดยที่โครงการพัฒนาเกาะรัตนโกสินทร์ ระบุให้เป็นพื้นที่เพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมการใช้ที่ดินในอนาคตจึงไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลง

จากการสำรวจการนันทนาการ ในบริเวณชุมชน พบว่าที่ว่างมีจำนวนน้อย ปัจจุบันที่ว่างได้ยากมากอยู่แล้ว ชุมชนที่สามารถใช้ที่ว่าง ทางเท้า ลานวัด อื่นๆ นั่งเล่น พุดคุย เช่น ในตรอกเขียนนิवास-ตรอกไก่แก้ว ชุมชนจักรพงษ์ แต่ในชุมชนอื่นๆ มีลักษณะแออัด ทางเท้า แคบ สกปรก พื้นที่ว่างที่มี ไม่สามารถดึงดูดผู้ใช้บริการได้นันทนาการ และการ

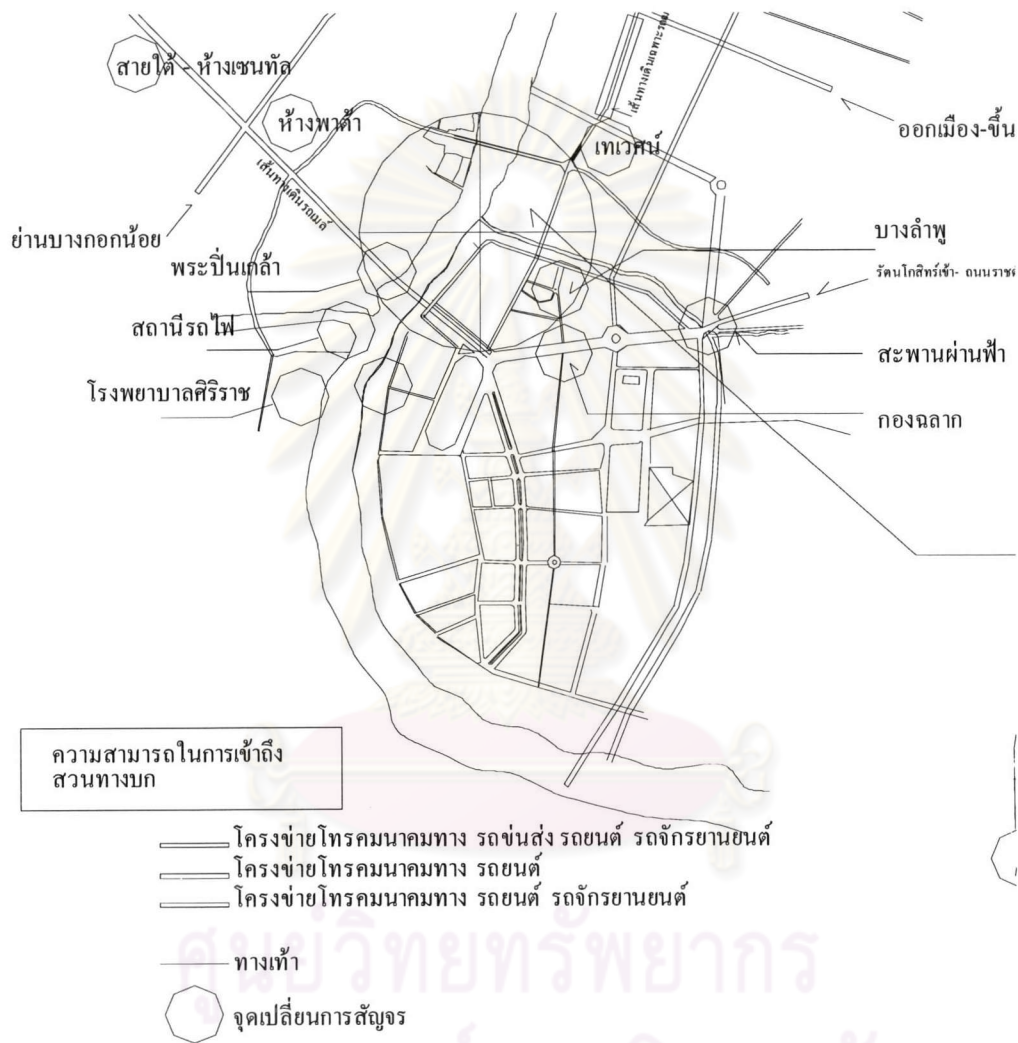
พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนได้ดี แต่ในขณะเดียวกันยังทำให้ประชาชนต้องการสวนสันติชัยปราการ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายอย่างมาก อีกด้วย

5.2.2.3.2. สวนพระราม 7 การใช้ที่ดินโดยรอบถูกจัดเป็นประเภทที่พักอาศัยและที่พักผ่อนหย่อนใจ ปัจจุบันสถาบันการศึกษามีผลต่อการเพิ่มที่พักอาศัยประเภทหอพัก อพาร์ทเมนต์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดินภายในชุมชน ให้มีพื้นที่ว่างเพื่อการนันทนาการอยู่บ้าง อาจมีผลต่อการลด-เพิ่มจำนวนผู้ใช้สวนพระราม 7บ้าง แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบ การใช้ที่ดินในอนาคตจึงไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงก็ยังคงเหมือนเดิม

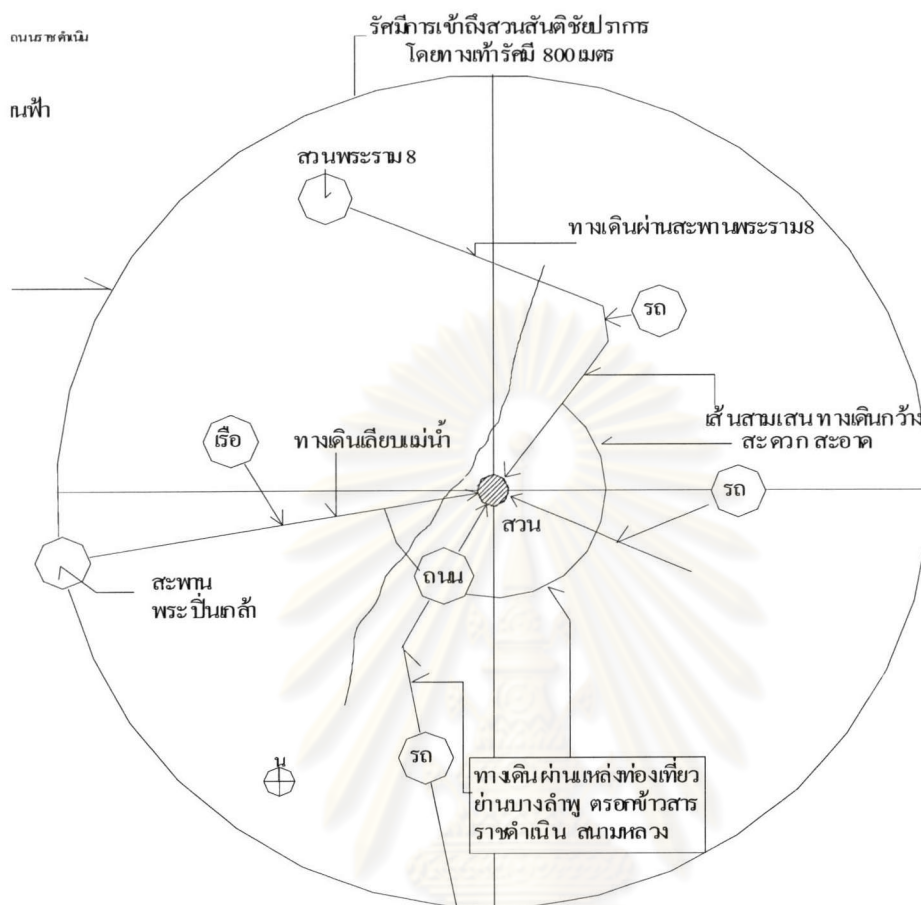
5.2.2.4 .วิเคราะห์ข้อมูลระบบการสัญจร

5.2.2.4.1 สวนสันติชัยปราการ ความต่อเนื่องของระบบคมนาคมที่มุ่งเข้าและออกสู่กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นแบบแผ่กระจาย ทำให้ลักษณะเส้นทางและทางเลือกการสัญจรในบริเวณรัตนโกสินทร์มีโครงสร้างกระจายไปด้วย ส่วนการเดินทางมาสู่สวนมาได้ทั้งทางบก ทางน้ำ รถประจำทางด้านฝั่งพระนคร ท่าเรือข้ามฟาก ทำให้การเข้าถึงสะดวกและมีแหล่งดึงดูดความสนใจตลอดเส้นทาง การเข้าถึงที่ง่ายที่และสามารถเดินมาได้ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการใช้สอยที่เข้ม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ขีดความสามารถของสวนสันติชัยปราการที่แม้จะพื้นที่ขนาดเล็กแต่กลับมีความสำคัญในระดับสวนสาธารณะเมือง ส่วนการวิเคราะห์การสำรวจเข้าถึงดังนี้ ภาพ 90-91 ตาราง 14 การวิเคราะห์การสำรวจการเข้าถึงสวนสันติชัยปราการ

พื้นที่ทาง	การเข้าถึงผ่าน
ทิศเหนือ	คลองบางลำพู ชุมชนข้างวัดสังเวช เข้าได้สะดวก
ทิศใต้	ถนนพระอาทิตย์เป็นถนนที่มีกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ชุมชนตรอกเขียนนิเวศและชุมชนตรอกไก่แจ้ มีแหล่งท่องเที่ยว ย่านบางลำพู ถนนข้าวสาร ราชดำเนิน
ทิศตะวันออก	ถนน ทางเรียบริมน้ำ วังหน้า เชื่อมท่าพระอาทิตย์ และสะพานพระรามพระปิ่นเกล้า
ทิศตะวันตก	ถนนพระสุเมรุ ถนนไม่กว้าง สามารถเดินได้สะดวก
ดูภาพหน้าถัดไป	

รูปภาพ 90 ระบบทางสัญจรของย่าน และการเข้าถึงโครงการ สวนสันติชัยปราการ รัศมีเส้นนอก 1000 เมตร

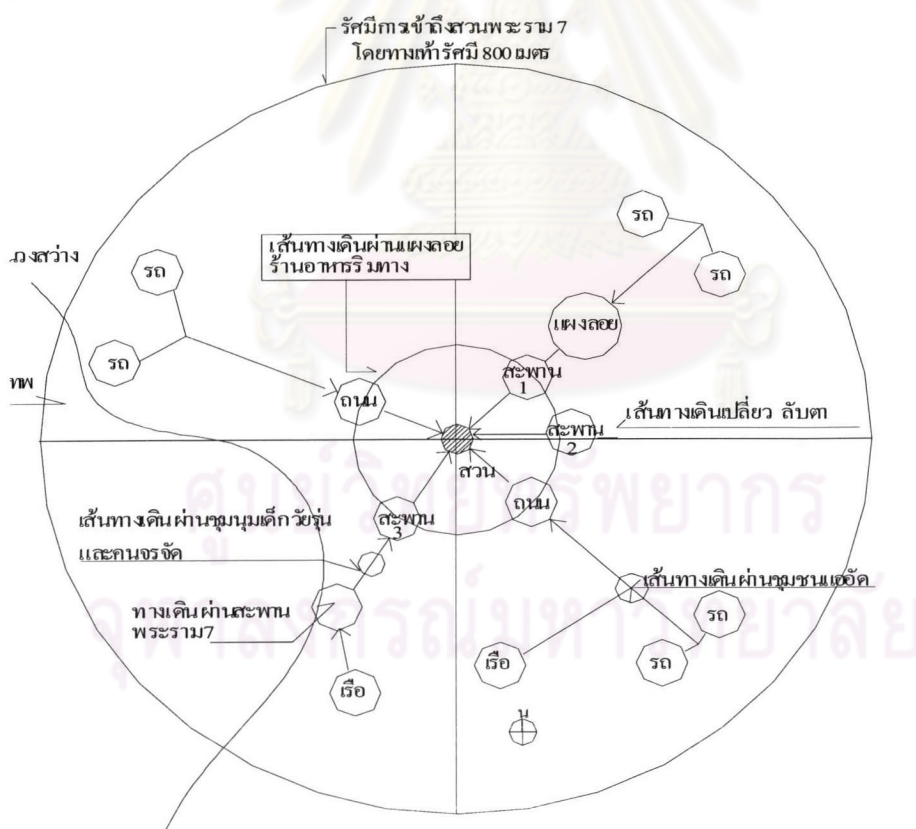

รูปภาพ 91 วิเคราะห์ระบบทางสัญจรของย่าน และการเข้าถึงโครงการ สวนสันติชัยปราการ รัศมีเส้น
นอก 1000 เมตร

5.2.2.4.2 สวนพระราม 7 แม้จะตั้งอยู่บนการเชื่อมต่อเส้นทาง
กรุงเทพเหนือ-ใต้ ทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งเป็น โครงสร้างสำคัญในการเดินทางของชุมชนและผู้
อาศัยระดับย่าน สะดวกและใกล้ แต่สภาพการเข้าถึงจากระบบทางสัญจรหลักดังกล่าวมาสู่เส้นทาง
รองเพื่อเข้าไปใช้สวน เช่น ทางเท้าที่มีการกีดขวางสัญจร ความใกล้ไกลจากป้ายรถเมล์ ที่จอดรถ
และการเปลี่ยนรูปการสัญจรกลับไม่สะดวก สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงสวนของ
ประชาชน ส่วนการวิเคราะห์การสำรวจการเข้าถึงสวนดังนี้ จากสมมุติฐานว่าสวนพระราม 7 มี
อุปสรรคในการเข้าถึง คือ การเข้าถึงจากภาพด้านบน ในกรณีผู้ที่อยู่ห่างออกไปที่สามารถเดินเข้า
สวนได้จากทางเท้า ในระยะ 1000 เมตร อาจมีอุปสรรคบ้าง คือ กลุ่มภาพ 92-94

ตาราง 15 การวิเคราะห์การสำรวจการเข้าถึงสวนพระราม 7

พื้นที่ทาง	การเข้าถึงผ่าน
ทิศเหนือ	ถนนวงศ์สว่าง มีการวางแผงลอย และร้านค้ากีดขวางทางขึ้นสะพานลอย (ดูภาพ 93)
ทิศใต้	ถนนประชากรราษฎร์ แม่น้ำเจ้าพระยา ถ้าเดินทางมาจากฝั่งพระนคร หรือ เรือฝั่งพระนคร จะต้องผ่านกิจกรรมของกลุ่มวัยรุ่น มั่วสุม (ดูภาพ 94)
ทิศตะวันออก	ถนนประชากรราษฎร์ คลองสี่มป้อย และสะพานพระราม 6 การเข้าถึงทางเท้าที่นี้ จะต้องผ่านถนน ไม่มีสะพานลอยข้าม และต้องเดินผ่านชุมชนแออัดริมทางรถไฟ ดูภาพ การระบุตำแหน่งแหล่งที่มาของผู้ใช้บริการสวนพระราม7 หน้า (ดูภาพ 95)
ทิศตะวันตก	ถนนประชากรราษฎร์ มีการเข้าถึงน้อยเพราะไม่มีชุมชนและป้ายรถประจำทาง

รูปภาพ 92 การวิเคราะห์ การเข้าถึงสวนพระราม 7 และสวนสันติชัยปราการ รัศมีเส้นวงกลมนอก 1000 เมตร

รูปภาพ 93 เส้นทางเดินทางทิศเหนือมีสิ่งกีดขวาง

รูปภาพ 94 เส้นทางทิศใต้ผ่านกลุ่มวัยรุ่น

รูปภาพ 95 ทิศเดินผ่านชุมชน

5.2.2.5.2 ส่วนสวนพระราม 7 กลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ กลุ่มชุมชนในบริเวณ กลุ่มประชากรอื่นๆ ไกลออกไปก็สามารถมาใช้ได้แต่น้อยอยู่

5.2.2.6. ลักษณะโครงการปัจจุบัน

5.2.2.6.1 สวนสันติชัยปราการ เป็นที่ตั้งป้อมพระสุเมรุ และพระที่นั่ง สันติชัยปราการ ดังนั้น คุณค่าทางสุนทรียภาพมีมาก สภาพโดยรวมสวนมีสภาพร่มรื่น สะอาด มีความเป็นสวนสาธารณะยังสามารถรับรู้ได้จากปัจจัยต่างๆ เช่น ตำแหน่งที่ตั้งที่สะดวก ทรัพยากรทั้งภายนอกและตัวสวน แต่ จากสภาพพื้นที่โดยรวมสวนเป็นพื้นที่ลาดอ่อน เช่น มีการปูหญ้าในบริเวณลานแสดงกลางแจ้งและมีสนามหญ้ามาก เป็นการขัดแย้งในการใช้สอยแบบครอบคลุม (Universal Design) ดังนั้น ต้องใช้งบประมาณในการดูแลรักษา

5.2.2.6.2 ส่วนสวนพระราม 7 คุณค่าทางสุนทรียภาพไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับสวนสันติชัยปราการ เช่น ตำแหน่งที่ตั้งที่ไม่สะดวก ทรัพยากรทั้งภายนอกและตัวสวนที่ดึงดูดประชาชนน้อย นอกจากนี้ สภาพโดยรวมจัดพื้นที่ใช้สอยและสัดส่วนลานบริเวณการออกกำลังกายอาจจะยังไม่สัมพันธ์กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง เห็นได้จาก สภาพภูมิทัศน์โดยรอบเป็นการปรับระดับพื้นที่ ปลุกต้นไม้ตกแต่ง มีการทำทางเดินโดยรอบให้มีความสวยงามร่มรื่นเท่านั้น แต่จากการสำรวจศักยภาพในการใช้สอย สิ่งอำนวยความสะดวกยังมีการใช้สอยน้อยและทรุดโทรมเป็นต้น

5.2.2.7 โครงการสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก

5.2.2.7.1 สวนสันติชัยปราการ ภายในโครงการระบบพื้นฐานทางด้านวิศวกรรม อาจไม่ก่อปัญหาต่อการใช้งานมาก แต่ ห้องสุขาไม่สะอาด และเรื่องระบายกลิ่น และปัญหาในจุดน้ำท่วม เป็นปัญหาบ้าง ในขณะเดียวกัน สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ใช้เก้าอี้ไม้เสาไฟ เป็นที่ขีดเส้น คลายเนื้อ ของผู้สูงอายุ จัดว่า สิ่งอำนวยความสะดวกมีความแข็งแรงพอ และน่าใช้

5.2.2.7.2 สวนพระราม 7 โครงการระบบพื้นฐานทางด้านวิศวกรรม มีปัญหาต่อการใช้งานมาก เพราะมีกลุ่มคนทำลาย และ ขโมยเป็นประจำ ส่วนปัญหาอื่นคือ ห้องน้ำไม่สะอาด เพราะมีคนใช้สวนน้อย เลยไม่มีคนดูแล นอกจากนี้เก้าอี้ ถึงจะแข็งแรง แต่พื้นผิวหินทรายล้างไม่สะอาด ไม่น่าใช้ ไม่เหมือนสวนสันติชัยปราการ

5.2.3. การวิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นในสวนพระราม 7

จากการวิเคราะห์ ช่วงเวลา ทราบความถี่ของกิจกรรมและจำนวนคน ดังนั้น การควบคุมรูปแบบของกิจกรรม และ จำนวนผู้ใช้เมื่อช่วงเวลาดังกล่าว ถ้ามีการจัดการที่ดี มีผลต่อการพิจารณาการออกแบบ สภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมต่อวัยได้ ดังนี้

5.2.3. 1. วันธรรมดา เป็นปกติ ใน เวลาเช้าถึงเที่ยง มีจำนวนคนน้อย ส่วนเวลาเย็น สวนสาธารณะ มีกิจกรรมการออกกำลังกายของวัยรุ่นเพียงกลุ่มเดียว อาจมีการพักผ่อนหย่อนใจรูปแบบอื่นๆ แต่น้อย ใน ช่วงค่ำ-มืด เป็นเวลาที่มีการออกกำลังกายต่อเนื่องจากช่วงเย็น ช่วงนี้มีกิจกรรมไม่เหมาะสม เข้าใช้บริการในสวนที่ไม่ค่อยมีคนใช้ เช่น ผู้หญิงโสเภณีมาใช้พื้นที่ริมน้ำ

5.2.3.2. วันเสาร์หรืออาทิตย์ เหมือนวันธรรมดา ไม่มีการจัดกิจกรรมพิเศษที่ปรากฏอยู่ในรอบสัปดาห์ ช่วงเช้าไม่มีการออกกำลังกาย ค่อนข้างสงบมาก มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อเนื่องจากกลางคืน และ อาจต่อเนื่อง ช่วงสาย-เที่ยง-ช่วงบ่าย ด้วย

5.2.3.3. รูปแบบกิจกรรมในวันนักชัตตฤกษ์ ตลอดวัน เหมือนกับวันอื่น ๆ

5.2.4. การวิเคราะห์ขอบเขตการใช้สอยสวนพระราม 7

5.2.4.1. พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มเด็กเล็ก

การสำรวจไม่พบว่าไม่มีประชากรกลุ่มนี้ภายในสวนพระราม 7 ถึงจะมีการจัดอุปกรณ์ เครื่องเล่น จำนวนมาก และได้มาตรฐานระดับดี เห็นว่าไม่ได้ใช้ กองเก็บเหมือนทิ้งไว้ได้สะพาน อาจเพราะเด็กชอบนั่งบนอาคารแบบอื่นๆ มากกว่าเครื่องเล่น หรือ สวนสวนพระราม 7 ไม่มีพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมใช้สอยเฉพาะเด็กที่น่าสนใจกว่าเครื่องเล่น²⁶

²⁶ ขอบเขตการใช้พื้นที่ในสวนสันติชัยปราการ พบว่าพื้นที่เด็กใช้มาก คือ ลานแสดงกลางแจ้ง และ ฐานป้อม เป็นเครื่องพิสูจน์สมมุติฐานว่าในบริเวณนี้เด็กชอบพื้นที่ไม่ราบเรียบ พื้นผิวนุ่ม ทราย สนามหญ้า ส่งเสริมพฤติกรรมทำท่าย เช่น ปีนบันได โยนก้อนหิน เล่นเครื่องเล่น กลิ้งตัวบนเนินหญ้า เป็นต้น

5.2.4.2 พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มวัยรุ่น

กลุ่มวัยรุ่นที่ดีจะใช้บริการภายในสวนมากที่สุดหากเปรียบเทียบกับผู้ใช้กลุ่มอื่นๆ เป็นกลุ่มเดียวที่เข้าใช้สวนมาก วิเคราะห์สภาพในบริเวณนี้ไม่ต้อง มีการออกแบบเป็นพิเศษมาก เห็นว่าเป็นลานโล่ง ๆ หรือ บางที่มีพื้นที่ชอกมูม ก็สามารถมีกิจกรรม การเล่นฟุตบอล บาสเกตบอล ได้ อาจเพราะไม่จำเป็นคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว และความปลอดภัย มากนัก เพราะที่เห็นการ เล่นฟุตบอล ได้สะพาน หรือ ตามพื้นที่ชอก ๆ ที่มีการจับจองจากคนจรจัด เป็นต้น

ในกรณีกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ดี มีการใช้บริการในสวนมากเหมือนกัน บางครั้ง เกิดการขัดแย้งกับกลุ่มวัยรุ่นที่ดี ดังนั้น วิเคราะห์ ได้ว่า การออกแบบลาน โล่ง ๆ หรือ มีพื้นที่ชอกมูม ก็ไม่ก่อความทุกข์ใจ แก่ กลุ่มวัยรุ่น ในขณะที่เดียวกันถ้ามีกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ดีมากได้

5.2.4.3 พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มผู้ใหญ่กลางคน วัยสูงอายุ

มีสัดส่วนการใช้สอยน้อยมาก ถ้าหากเปรียบเทียบกับผู้ใช้อื่นๆ กล่าวได้ว่าในสวนจะไม่ปรากฏพื้นที่มีวัยสูงอายุและคนพิการเลย ถึงจะสังเกตสภาพพื้นที่จะมีที่นั่งอยู่ได้ร่วมไม่ตลอดวัน

5.2.4.4 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยตามทุกช่วยวัย

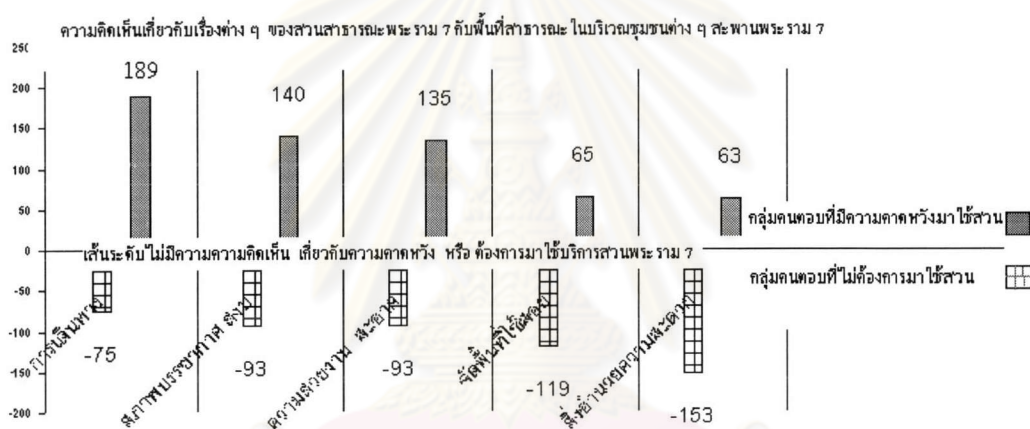
จากกลุ่มอายุ ตามเวลา หลายตัวอย่าง วิเคราะห์ได้ว่า ผู้ ออกกำลังกาย จะอยู่ที่บริเวณที่มีพื้นที่กว้าง และในบริเวณที่บรรยากาศที่มีความเป็นส่วนตัว ส่วนกิจกรรมรูปแบบ พักผ่อน (passive) มักอยู่ที่บริเวณที่มีพื้นที่ชอกกิจกรรมออกกำลังกาย แต่ที่สังเกตเห็นว่า โดยส่วนใหญ่ก็คือ คนในกลุ่ม หรือ เป็นเพื่อนที่มาออกกำลังกายด้วยกัน ส่วนในกรณีคนอื่น ๆ ที่ตั้งใจมานั่ง ชม หรือดูกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงจำนวนน้อยมาก และส่วนที่ห่างไกลมักไม่มีคนใช้ และเกิดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม

5.2.5. การวิเคราะห์อิทธิพลของที่สาธารณะในบริเวณใกล้เคียงกับสวนพระราม 7

กลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามรอบสวนพระราม 7 ใน 6 ชุมชนมีความสามารถที่จะเข้ามาใช้พื้นที่ว่างภายในชุมชนดังที่กล่าว ซึ่งตำแหน่งที่ว่างกระจายตัวอยู่ทั่วรัศมีการให้บริการสวนพระราม 7 โดยปัจจุบันสถานที่ที่มีการใช้ประจำและนิยมมากกว่าสวนพระราม 7 ดังนั้น การวิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง และสอบถาม สามารถจัดกลุ่มพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ในระดับ ละแวกบ้าน ของคนในละแวกสะพานพระราม 7 ได้คือ ก) พื้นที่ว่างใกล้บ้าน ลานกีฬาชุมชน

หรือ สวนสาธารณะต่างๆ ในเขตใกล้เคียง ข) พื้นที่ว่างในโรงเรียนและลานวัด และค) พื้นที่ว่างในสถานที่ทำงาน สถานที่ราชการ ที่จอดรถ ลานห้างสรรพสินค้า สपोर्टคลับ ริมนนทางเท้า (จากมากที่สุุดลำดับไปถึงน้อย)

ส่วนการเปรียบเทียบการใช้งานสวนพระราม 7 กับพื้นที่นันทนาการรอบต่อสวนพระราม 7 ประกอบด้วย (ก) การเดินทางมาสวนพระราม 7 (ข) สภาพแวดล้อม บรรยากาศ (ค) ความสวยงาม สะอาด (ง) การจัดพื้นที่ใช้สอยรองรับกิจกรรม และ (จ) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก²⁷ ภายกับความรู้สึก และการตัดสินใจเข้าใช้บริการ และไม่อยากมาใช้สวนพระราม 7 โดย ผลการตอบแบบสอบถามที่แสดงความคิดเห็น ไม่เหมือนกัน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คุณภาพ ข -44 ภาคผนวก กคือ

รูปภาพ 97 การประเมินคุณลักษณะต่างของสวนสาธารณะพระราม 7

5.2.5.1 กลุ่มที่ 1 ผู้ที่มีความสนใจต่อสวนพระราม 7 ร้อยละ36

จากภาพบน ค่าความพอใจในการมาสวนสะดวกมากที่สุดค่า 185 คะแนน ส่วนบรรยากาศ ความสวยงามสะอาดมีความพอใจดีในระดับหนึ่งค่า 140 เมื่อนี้ถึงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ความสวยงาม ความสะอาดของสวนพระราม 7 ค่อนข้างมีประโยชน์และสร้างความพอใจในส่วนสภาพแวดล้อมกว่าพื้นที่ว่างในละแวกใกล้เคียงที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ประจำ คือ 135.คะแนน แต่เมื่อนี้ถึงสภาพการใช้งานจริงกับมีความคิดเห็นว่าการจัดพื้นที่ใช้สอยค่า 65 คะแนน สิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมกับความต้องการมากที่สุดค่า 63 คะแนน ในขณะเดียวกัน

²⁷เกณฑ์การห้วข้อประเมินจาก เพื่อให้เหมาะกับ ชีตความสามารถสวนพระราม 7 และ พื้นที่ว่างใกล้เคียง จึงตัดทอน และ ดึงปัจจัย บางส่วนมาจาก ลักษณะของที่ว่างภาพ 1 บทที่ 2 และดูคำถามในข้อที่ 8 ภาคผนวก

5.2.5.2. กลุ่มที่ 2 ผู้ที่ไม่มีความสนใจต่อสวนพระราม 7 ร้อยละ 63

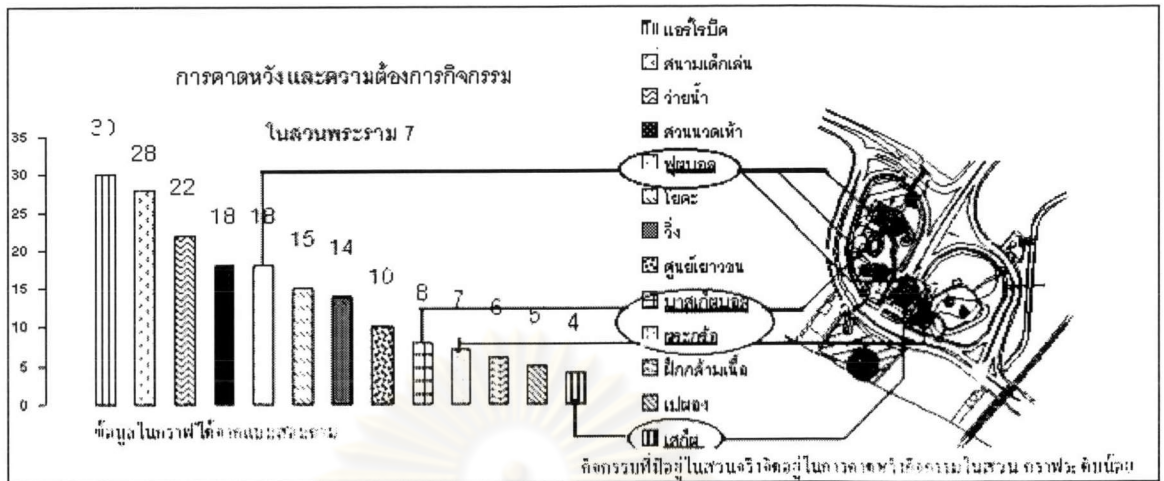
จากภาพบน กราฟแท่งค่าลบได้เส้นระดับไม่มีความคิดเห็น คาดหวัง และต้องการมาใช้สวนพระราม 7 ค่า 0 คะแนน คือผู้ที่ไม่มีความสนใจต่อสวนพระราม 7 กลุ่มนี้คิดว่าการเดินทางมาสวนพระราม 7 นั้น ไม่พอใจน้อยที่สุดค่า -75 คะแนน แต่อย่างไรก็ตาม ทางเดินมีบรรยากาศไม่ดี อากาศร้อน และรู้สึกเปลี่ยวเป็นปัจจัยลดลงมาแต่ก็อยู่ในระดับมากอยู่ค่า-93 คะแนน ส่วนพื้นที่ใช้สอยสวนสาธารณะพระราม 7 ค่า -119 คะแนน และ สิ่งอำนวยความสะดวก ค่า -153 คะแนน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับผู้ที่มีความสนใจต่อสวนพระราม 7 ว่า ไม่พอใจการจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

จากสมมุติฐานว่า สวนพระราม 7 มีการเข้าถึงไม่ดี แต่กลับไม่ใช่เช่นนั้น แต่การวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ความพอใจ ระหว่างพื้นที่นันทนาการที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งผู้มีความสนใจ และไม่สนใจสวนพระราม 7 คือ สิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดพื้นที่ใช้สอยเพื่อรองรับกิจกรรมไม่ดี เป็นปัจจัยให้ผู้ที่มีสวนพระราม 7 ไม่อยากมาใช้ ไม่ใช่การเข้าถึงไม่ดี นอกจากนี้ เกิดคำถาม ความไม่พอใจการจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างไร จึงวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจการจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกคือ

5.2.6. การวิเคราะห์ความคิดเห็นความไม่พอใจการจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

สวนพระราม 7 มีการตอบสนองของกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องการมาออกกำลังกายมาก กิจกรรมมีอยู่ปัจจุบัน เช่น การเล่นฟุตบอล ตะกร้อ และสเกตบอร์ด กิจกรรมดังกล่าวอยู่บนพื้นที่ลานเรียบ ทางเท้า ใต้สะพาน พื้นต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ลักษณะพื้นที่เฉพาะ (Adaptable areas) แสดงว่า เป็นข้อดี แต่เมื่อวิเคราะห์กิจกรรมดังกล่าว เปรียบเทียบกับความต้องการของคนในละแวกสวนพระราม 7 กลับพบว่า การเล่น ฟุตบอล ตะกร้อและสเกตบอร์ด นั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่สนใจให้ผู้คนทั่วไปมาใช้สวนพระราม 7

จากภาพ 97 การเล่น ฟุตบอล ตะกร้อและสเกตบอร์ด มีมากในสวน ส่วนกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ หรือ การออกกำลังกายอื่น ๆ ถ้าวิเคราะห์ความต้องการของคนทั่วไป คือ กิจกรรมการเดินแอโรบิก สนามเด็กเล่น หรือสระว่ายน้ำ คนส่วนใหญ่ต้องการมาก อาจทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ไปใช้ที่อื่น ๆ วิเคราะห์ได้ว่า การใช้งานเฉพาะกิจกรรมในวัยรุ่นวัยเดียวเท่านั้น โอกาสสร้าง หรือดึงดูด กิจกรรม หลากหลายตลอดทั้งวันเป็นได้ยาก เป็นต้น

รูปภาพ 98 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มคนที่คาดหวังมาใช้สวนพระราม 7 กับกิจกรรมที่มีในสวนพระราม 7

5.2.7. การวิเคราะห์เรื่องความไม่ปลอดภัยในสวนพระราม 7

ในการสอบถามถึงความคาดหวังมาใช้สวน ผู้ที่ตอบส่วนหนึ่งมีความคิดว่าไม่อยากจะมาใช้สวนว่าสวนพระราม 7 เพราะไม่ปลอดภัย ดังนั้นการวิเคราะห์เรื่องความปลอดภัยเรื่องสำคัญดังนี้

5.2.7.1. วิเคราะห์ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

การสอบถามความคิดเห็นพื้นที่ใช้สอยทั่วไปของสวนว่า คิดเห็นอย่างไร ด้วยคำถามแบบปลายเปิด²⁷⁻²⁸ พบว่า คนส่วนใหญ่ไม่อยากจะมาใช้สวนเพราะเกิดความกลัวจากภาพที่ 5 ชั่วโมง ซึ่ง ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 32 เห็นว่าสวนมีกิจกรรมน่ากลัว ไม่ปลอดภัยมากที่สุด ดังนั้น ในการวิเคราะห์ ว่ากลัวอะไร ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้คนในละแวกใกล้เคียง พบว่ากลุ่มคนส่วนหนึ่ง เกิดมโนภาพว่า ถ้ามาสวนอาจถูกทำร้ายจากคนในชุมชนบางคนที่ไม่ดี ซึ่งอาจจะมาจากชุมชนไหนสักแห่งในละแวกสวน ประกอบกับการใช้ที่ดินโดยรอบสวน พบว่ากลุ่มที่บุกรุกพื้นที่ได้สะพานพระราม 6 ใกล้สวนที่สุด มีอิทธิพลต่อความไม่สบายใจมากที่สุด ถึงแม้จะมีการใช้หรือ ไม่มีการใช้จากคนดังกล่าวทั้งวันก็ตาม ดังนั้นถ้าวิเคราะห์จากความคิดเห็นส่วนหนึ่งแล้วพบว่าความแตกต่างทางสถานภาพ สภาพเศรษฐกิจชุมชนไม่เหมือนกันทำให้การพัฒนาสวนพระราม 7 เป็นไปอย่างค่อยเป็นไปอย่างค่อย

²⁸ ดูแบบสอบถามพระราม 7 ข้อ 10-11 รูปภาพ ก ภาคผนวก

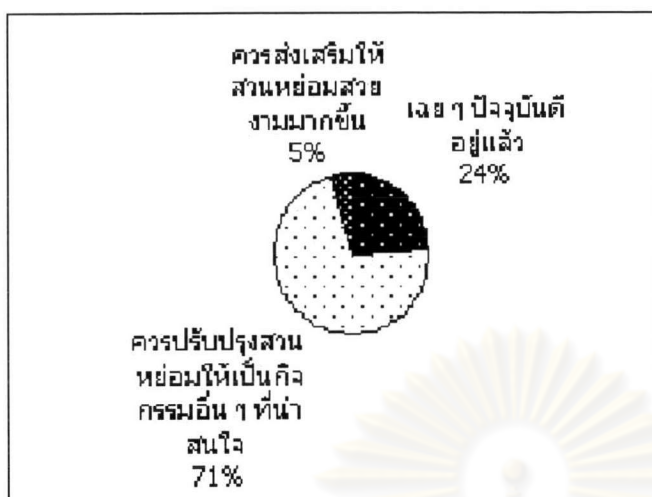
5.2.7.2. วิเคราะห์จากพื้นที่ใช้สอยการวิเคราะห์โดยละเอียด อาจสามารถเข้าใจว่า แต่ละพื้นที่มีผลต่อความคิดเห็นผู้ใช้ ดังนี้คือ คูภาพ 99-100 และ ตารางที่ 1 ประกอบ

5.2.7.2.1. พื้นที่ริมน้ำ (พื้นที่4) ถึงพื้นผิวจะเหมาะต่อการใช้งาน แต่สาเหตุมีเสาและการวางอาคารแคบและปิดบังมุมมองไม่ต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ตรงนี้ไม่มีการออกแบบกิจกรรมที่ดีได้อย่างไรก็มีกิจกรรมที่ชุมนุมของกลุ่มวัยรุ่นร่วมเพศในเวลาเย็นและค่ำ

5.2.7.2.2. พื้นที่สวนหย่อม (พื้นที่3) มีการจัดสวนหย่อมและศาลาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สภาพพื้นผิว ถึงจะมีการปลูกต้นไม้และสร้างบรรยากาศให้ดีขึ้น แต่ก็ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้สอย ผู้คนส่วนใหญ่ต้องการปรับปรุง หรือมีกิจกรรมอื่นๆ ทำให้พื้นที่ตรงนี้มีประโยชน์มากขึ้น คูภาพที่ 101 ปัจจุบัน อาจมีกิจกรรมมีการจับจองของคนร่อนเร่ ในเวลาเย็นและค่ำ ส่งผลให้ผู้คนมีความคิดเห็นว่าเป็นบริเวณสวนไม่มีความปลอดภัยแก่ผู้อื่น ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ตรงนี้อยู่ใกล้กิจกรรม และใกล้ตำแหน่ง กลุ่มบุกรุกจับจองพื้นที่ใต้สะพานพระราม 6 ด้วย

5.2.7.2.3. พื้นที่ตรงสะพานลอยข้ามมายังพื้นที่ริมน้ำ (พื้นที่2) อาจไม่พบสาเหตุปัญหาความไม่ปลอดภัย แต่มีการวางเก้าอี้ม้าหินเป็นแนวจำนวนมาก และมีการวางเนินหญ้าเพื่อให้ได้นั่งเล่นพักผ่อน กลางวันร้อน ไม่มีคนใช้ อย่างไรก็ตาม พื้นที่นี้สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ลานริมน้ำได้ แต่ทางเข้าออกไม่ตรงกับคอสสะพาน ตอนเย็นมีกิจกรรมฟุตบอล จากแบบสอบถามความคิดเห็นที่น่าสนใจ กิจกรรมเหมาะสมกับความต้องการในบริเวณนี้ คือ สนามเด็กเล่น ลานกีฬาเต็นท์กลุ่มแอโรบิก หรือสวนนวดเท้า

5.2.7.2.4. พื้นที่เล่นกีฬา (พื้นที่1) สภาพพื้นที่เป็นลาน จากวิเคราะห์การเข้าถึง พบว่า พื้นที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกจากชุมชนทางด้านเหนือและ โรงเรียน กิจกรรมที่เกิดขึ้นคือ ฟุตบอลจากกลุ่มวัยรุ่นทุกวัน สาเหตุความไม่ปลอดภัย คือ กิจกรรมขวางตำแหน่งทางเข้าแรกๆ และต้องเดินผ่านสนามก่อนเข้าใช้สอยพื้นที่อื่นๆ

รูปภาพ 101 ทักษะคิดที่มีต่อรูปแบบสวนพระราม 7

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสวนสันติชัยปราการ

5.3.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลในบทที่ 3 จึงมีแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำอธิบายสมมุติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมการข้างล่าง คือ วิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นบนตำแหน่งพื้นที่ต่างๆ ในสวนสันติชัยปราการ และจากการจำลองขอบเขตการใช้สอยแต่ละกลุ่มวัย วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ที่มามากำลึงภายในสวนสันติชัยปราการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพ 102 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสวนสันติชัยปราการ

5.3.2. วิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้น ในสวนสันติชัยปราการ

ในการศึกษาช่วงเวลาตลอดทั้งวันธรรมดาและวันหยุด วันนักขัตฤกษ์ จำนวนผู้ใช้สอยมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นช่วงเย็น-มีด กิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาการดูแล และบำรุงรักษาสวนมาก ในการศึกษาพบรูปแบบกิจกรรมและสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในวันต่าง ๆ ดังนี้

5.3.2.1. วันธรรมดา รูปแบบกิจกรรมที่แน่ชัดตายตัวเป็นปกติ อัตราการเข้าใช้บริการยังมีจำนวนใกล้เคียงในช่วงเวลาเช้าเที่ยงไม่มีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ช่วงเย็นการใช้งานจากกลุ่มเดิมๆ เป็นประจำทุกวัน ทั้งกิจกรรมการออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจ ในทุกกลุ่มวัย แต่เวลา ค่ำ นี้มักเป็นเวลาของกลุ่มประชากรที่มีกิจกรรมไม่เหมาะสม เข้าใช้บริการ เช่น การพนัน การตั้งวงดื่มสุรา ด้วย

5.3.2.2. ในช่วงวันของวันเสาร์หรืออาทิตย์ วันนี้จะมียุทธกรรมที่มากกว่าวันธรรมดา รูปแบบกิจกรรมที่ไม่แน่ชัดตายตัวและอาจไม่เป็นปกติเหมือนทุกวัน ช่วงเช้าสาย บ่าย เป็นช่วงเวลาที่มีการออกกำลังกายค่อนข้างสงบ สวนจะมีความเป็นส่วนตัวอยู่ มีกิจกรรมจากกลุ่ม วัยสูงอายุ ช่วงเย็น ช่วงค่ำเป็นช่วงที่มีพิเศษ และเป็นช่วงที่สวนถูกใช้งานมากที่สุด โดย

ส่วนใหญ่ก็มีกิจกรรมประเภทการพักผ่อนหย่อนใจของคนในทุกกลุ่มปะปนกับการออกกำลังกาย กิจกรรมที่พบส่วนใหญ่จัดเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้คาดการณ์มาก เช่น การพนัน การตั้งวง ดื่มสุรา

5.3.2.3. รูปแบบกิจกรรมในวันนักขัตฤกษ์ ในช่วงต่างๆ ของวัน มักจะมีกิจกรรมที่ไม่ตายตัวมากที่สุด มีกิจกรรมการใช้อย่างอื่นแทรกเข้ามามาก ทำให้ตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยและกิจกรรมอัตรการใช้อย่างอื่นที่ดังกล่าวเปลี่ยนผันด้วย

5.3.2.4 กิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาวันธรรมดาวันแม่ในวันนี้ เป็นวันที่สวนถูกใช้งานมาก กิจกรรมการออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจจากกลุ่มที่ใช้ เดิมๆ จะได้รับอิทธิพลจากจำนวนเด็กเล็ก กลุ่มเด็กโตและผู้ปกครองมาใช้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งกิจกรรมกระจายอยู่ในบริเวณพื้นที่แสดงกลางแจ้ง การวิ่งเหยาะ การกลิ้งตัวบนเนินหญ้า การเล่นฟุตบอล เล่นก้อนหิน ซึ่งทำลายต้นไม้และอุปกรณ์บ้าง จัดเป็นกิจกรรมพิเศษที่ไม่ปรากฏอยู่ในรอบสัปดาห์

5.3.2.5 กิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาวันธรรมดาวันแสดง กระทบวนเรือ และวันลอยกระทง วันนี้มีกิจกรรมการใช้อย่างอื่นแทรกเข้ามามากที่สุด มีจำนวนคนเดินทางมาใช้สวนมาก กิจกรรมที่ไม่ได้คาดการณ์มากตามมา ทำลายสิ่งอำนวยความสะดวกในสวน โดยเฉพาะเวลาจบการแสดง หรือ คนต้องการเข้าไปอาบน้ำ ประชาชนจำนวนมากทำให้การสัญจรติดขัดและมีการเดินในเส้นทางที่ไม่ได้จัดไว้ให้ เช่น การเดินข้ามพุ่มไม้ การปีนข้ามเก้าอี้เพื่อออกไปสู่ถนนพระอาทิตย์

ดังนั้น ช่วงเวลาเป็นตัวกำหนดหลายปัจจัย เช่น ประเภทการพักผ่อนหย่อนใจที่เกิดขึ้นในสวน ความถี่ของกิจกรรมและจำนวนคนเป็นผลหนึ่งที่เกิดขึ้นอยู่กับเวลา ดังนั้น การคำนึงถึงรูปแบบกิจกรรมที่ไม่แน่ชัดตายตัวและอาจไม่เป็นปกติ กิจกรรมพิเศษที่ปรากฏอยู่ในรอบสัปดาห์ และไม่ใช่อรอบสัปดาห์ จะเป็นตัวการควบคุมการใช้งาน สิ่งต่างๆ ที่จะเกิดเมื่อถึงเวลาดังกล่าวมาถึง ถ้ามีการจัดการที่ดี ก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะช่วยลดการเกิดกิจกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาการดูแลและบำรุงรักษาสวนมาก

5.3.3. การวิเคราะห์ขอบเขตการใช้สอยของกลุ่มวัยต่าง ๆ

จากการศึกษากิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเวลามากกว่า 12 เดือน พบว่า ความเป็นส่วนตัวในแต่ละกลุ่มวัยมีส่วนสำคัญในการวิเคราะห์รูปแบบการเกิดกิจกรรมในพื้นที่ใช้สอยต่างๆ ทุกชอกทุกมุมในสวนสันติชัยปราการมีกิจกรรมเพิ่ม หรือลดจำนวนประเภทกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา การเกิดกิจกรรมบางอย่างที่ไม่ได้คาดการณ์ส่วนหนึ่ง คือ ขอบเขตความเป็นส่วนตัวทางกายภาพใน

สวน ประกอบด้วย ก) ความแตกต่างของระดับและพื้นผิว ข) ผนังที่เป็นกระดานต้นไม้ ค) มุมมองที่มีการปิดล้อมที่เกิดจากป้อมบัง

5.3.3.1. วิเคราะห์การใช้พื้นที่ตามช่วงวัย

กิจกรรมบางอย่างอาจมีระดับอายุกว้างกว่าที่แบ่งวิเคราะห์ แต่ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้ทำการแบ่งพื้นที่ใช้สอย เน้นขอบเขตกิจกรรมที่ระดับอายุเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนน้อยตัด ดังนี้

5.3.3.1.1 พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มเด็กเล็ก อายุ ต่ำกว่า 10 ปี

ในวันธรรมดา ถ้าไม่มีการจัดการแสดง เด็กเล็กจะใช้บริการภายในสวนมาก และกระจายกิจกรรมอยู่ในบริเวณพื้นที่ใช้สอยกลางแจ้ง คือ การปีนบันได โยนก้อนหิน การกลิ้งตัวบนเนินหญ้า วิเคราะห์ได้ว่า สภาพในบริเวณนี้มีขอบของพื้นผิวใช้สอยระดับบันไดและเนินหญ้า อาจทำให้เด็กเกิดความเป็นส่วนตัวและมีอาณาเขตใช้สอยเฉพาะของเขา โดยเฉพาะบริเวณนี้มักจะไม่ค่อยมีระดับอายุอื่นๆ ใช้สอย กิจกรรม เป็นต้น

5.3.3.1.2. พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มวัยรุ่น อายุ 10 – 20 ปี

ประชากรกลุ่มนี้จะใช้บริการภายในสวนมาก หากเปรียบเทียบกับผู้ใช้อื่น พฤติกรรมบนสนามหญ้าหน้าทางเข้าพระที่นั่งมีการใช้มากที่สุด กิจกรรมการลาดการณ์ เช่น คาบโปเอรา กระบี่กระบอง ภายกล²⁹ คาดได้ว่ามีความเป็นส่วนตัว และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในระดับหนึ่ง เพราะ พื้นผิว ที่แตกต่างกัน ทำให้มีอาณาเขตกิจกรรมที่พบเป็นกิจกรรมคล้ายตามกันตามช่วงวัยเดียวกัน และไม่ได้มีกิจกรรมของกลุ่มวัยอื่นๆ นอกจากนี้ กิจกรรมในบริเวณอื่นๆ กิจกรรมแบดมินตันและเสกตบออร์ดมักเล่นอยู่ในมุมๆ ที่มีความเป็นส่วนตัวสูงเช่นกัน

²⁹ ภายกล อาจจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการแบบ active ชนิดหนึ่ง ใช้ร่างกายเล่นกับอุปกรณ์ มีหลากหลายชนิดแล้วแต่ จะคิดสร้างสรรค์ ขึ้นมา สามารถใช้เล่น หรือใช้ออกกำลังกายได้ เช่น งานหมุนบนปลายไม้ โยนรับลูกบอล มือ เดียว เป็นต้น

5.3.3.1.3. พื้นที่ใช้สอยของกลุ่มผู้ใหญ่อายุ 31-40

มีสัดส่วนการใช้สอยกระจายอยู่ทั่วสวน ในบริเวณลานริมน้ำจะเป็นที่รองรับการใช้สอยของประชากรในกลุ่มนี้มากที่สุด กลุ่มนี้จะมีกิจกรรมการเดินกีฬา เดินกลุ่มแอโรบิก ซึ่งสภาพในบริเวณนี้มีพื้นที่ ขนาดลานกว้างขวางพอสมควร

5.3.3.1.4. พื้นที่ใช้สอยของวัยสูงอายุ 41-60 และกลุ่มคนพิการ

กลุ่มที่มีประชากรน้อยกว่ากลุ่มอื่น ถ้าหากเปรียบเทียบกับผู้ใช้อื่นๆ ในสวน ถึงสังเกตสภาพพื้นที่จะมีที่นั่งอยู่ได้ริมไม้ตลอดวัน แต่เป็นส่วนตัวน้อย เพราะอาจจะถูกคุกคามความส่วนตัวจากกลุ่มผู้ใช้ในวัยอื่นๆ รูปภาพ 103 กิจกรรมดังกล่าวเคยมีแต่ปัจจุบันไม่ปรากฏให้เห็น

ส่วนคนพิการ โอกาสพักผ่อนได้ใช้อย่างจำกัด เช่น ทางลาดไม่ตรงกับความต้องการ ไม่มีที่หลบฝน และไม่ยอมมาอีก

รูปภาพ 103 กิจกรรมของกลุ่มวัยสูงอายุ

5.3.3.2. การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยตามทุกช่วงวัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างช่วงวัยตามช่วงวันเวลาภายในพื้นที่สวนสันติชัยปราการ จากพฤติกรรมหลายตัวอย่าง รูปภาพที่ 104 คือ

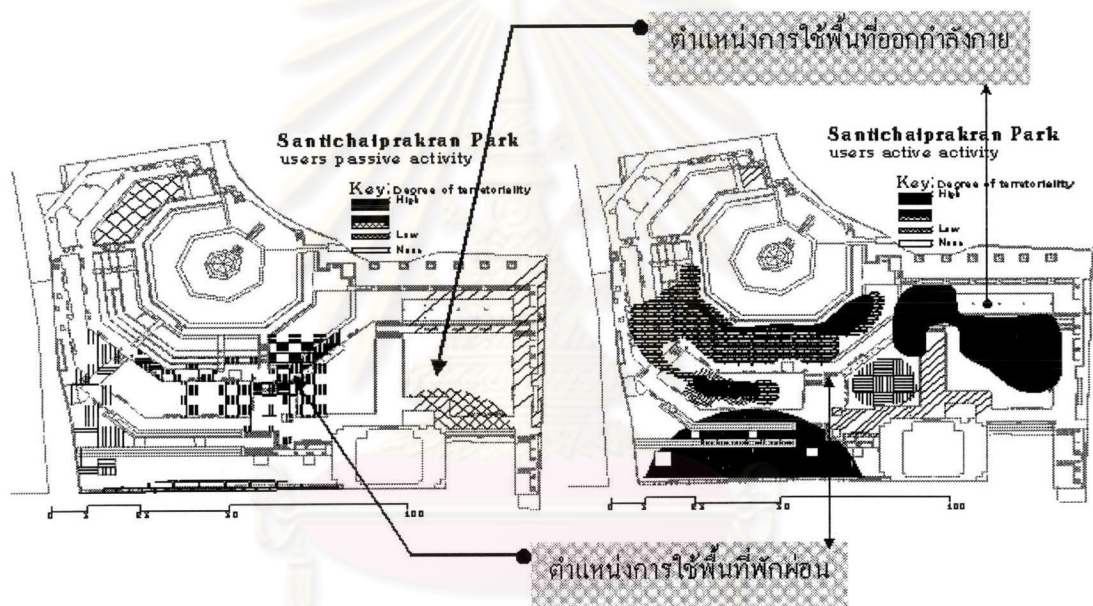
5.3.3.2.1 กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ

กิจกรรมกลุ่มบุคคลมีกิจกรรมแบบ Passive จะกระจายทั่ว ไม่มีขอบเขตชัดเจนมากนัก ส่วนใหญ่มักนิยมนั่งเล่นตามทางเดิน และ ขอบพื้นผิว และกิจกรรมการออกกำลังกาย

5.3.3.2.2 กิจกรรมการพักผ่อนที่มีการเคลื่อนไหวเร้าใจ

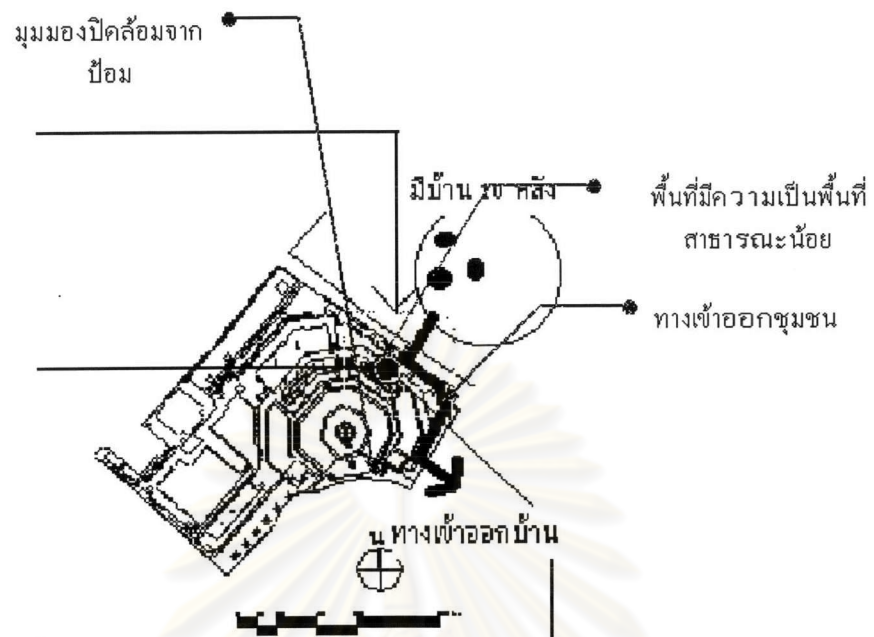
กิจกรรมแบบ Active

อยู่ในพื้นที่ที่มีอาณาเขตกว้าง และตำแหน่งที่มีความเป็นส่วนตัวระดับหนึ่ง เช่น การเดินปีโป้ การเล่นกายกล บนสนามหญ้า การเล่นของเด็ก บนลานแสดงกลางแจ้ง หรือแม้แต่การเดินแอโรบิก บนลานริมน้ำ .

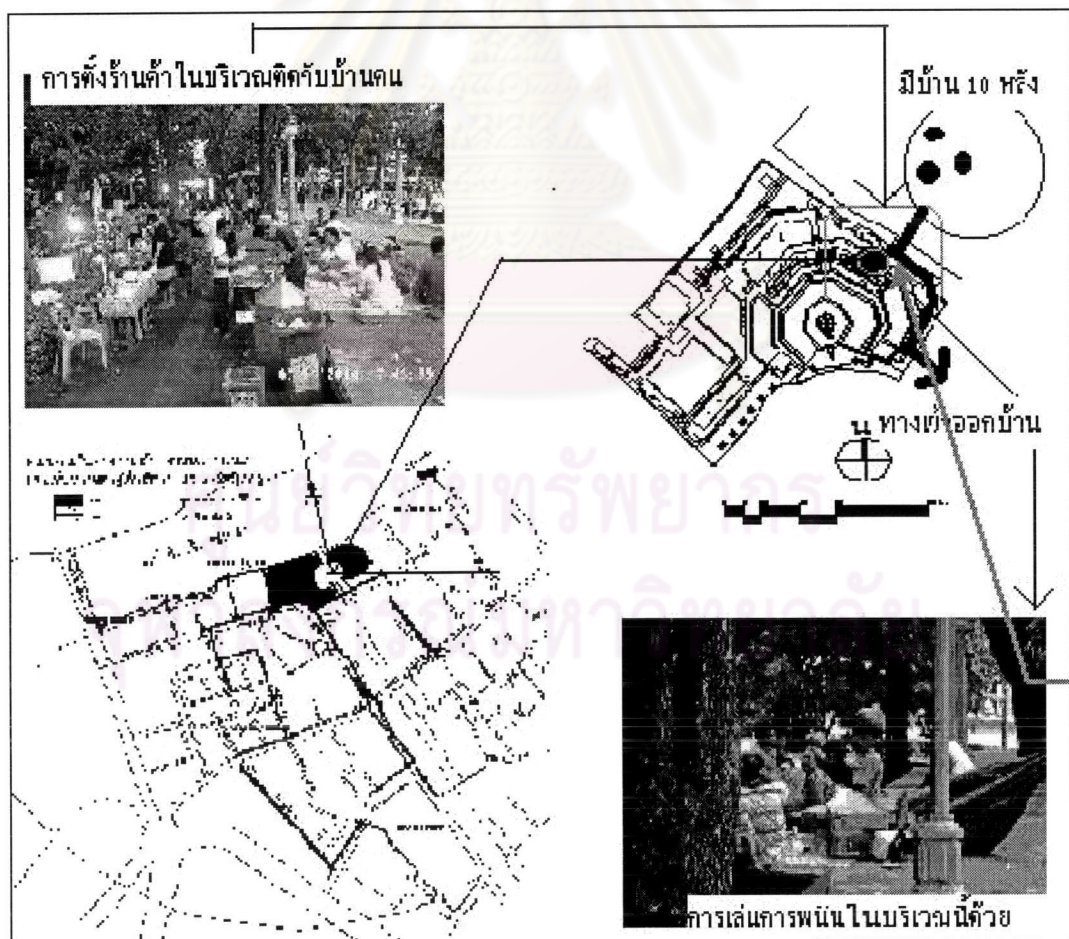

รูปภาพ 104 พื้นที่ใช้สอย กิจกรรมการพักผ่อน และการออกกำลังกายตามช่วยวัยในสวนสันติชัย
ปราการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพ 105 วิเคราะห์พื้นที่ที่มีการจับจองของสวนสันติชัยปราการ

รูปภาพ 106 การวิเคราะห์การใช้สอยที่ไม่สมควรในสวนในสวนสันติชัยปราการ

การจับจองพื้นที่ กิจกรรมเหล่านี้มักเกิดในที่ตำแหน่งที่มีความเป็นส่วนตัวและมีอาณาเขตที่ปิดล้อมในระดับหนึ่ง ถึงแม้ขนาดกับสภาพพื้นที่ที่จะแคบและไม่เหมาะสมต่อกิจกรรมก็ตาม

5.3.4 การวิเคราะห์บทบาทและความต้องการ

5.3.4.1. สถานภาพของผู้ใช้สวน

กลุ่มประชากรที่มีกิจกรรมการออกกำลังกายในสวนสันติชัยปราการมากที่สุดคือแอโรบิก ได้รับความนิยมนมากที่สุดในส่วนสาธารณะปัจจุบันดู (ภาคผนวก ข-2) และตอบสนองความต้องการของ เพศหญิงมากกว่าเพศชาย คุณภาพที่ซึ่ง โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่สวนสาธารณะในอดีตมักไม่มีกิจกรรมที่ที่เหมาะสมต่อเพศ ผู้หญิงและทำให้ผู้หญิงมักไม่นิยมการออกกำลังกายในสวนสาธารณะเท่าไรนัก นอกจากนี้ระดับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกระจายกันในทุกกลุ่มอายุเท่าๆ กัน อัตราการใช้งานอายุ 21-30 ปี คุณภาพที่ระดับการศึกษาจำนวนผู้ที่มีการศึกษาในระดับค่อนข้างดีมาก คุณภาพที่ทำให้สังคมในสวนสันติชัยปราการใกล้เคียงกัน ถ้าเปรียบเทียบ ความปลอดภัยหรือความอบอุ่นใจในระดับสูงกว่าสวนพระราม 7 (ดูคำอธิบายปัญหาความไม่ปลอดภัย เนื่องจากรู้สึกกลัวคนในชุมชนที่อยู่ใกล้สวนพระราม 7 หน้า)

5.3.4.2. การวิเคราะห์ทัศนคติการออกกำลังกายในสวนสันติชัยปราการ

ผู้คนส่วนใหญ่ มีความเข้าใจว่า กิจกรรม และการออกกำลังกาย ปริมาณมาก ๆ ไม่ส่งผลต่อการบันทึกคุณค่าของทรัพยากรในสวน (ดูภาพ ข6 – ข9 ภาคผนวก) แต่ผู้ที่มาออกกำลังกายส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญว่าพฤติกรรมการออกกำลังกายของ อาจทำให้สภาพพื้นที่ผิวของสวนสันติชัยปราการมีปัญหา ส่วนความคิดเห็นว่าสภาพพื้นที่ต่าง ๆ มีความเหมาะสมได้ ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ และสมาคมที่เกี่ยวข้อง ก็เป็นส่วนเสริมกิจกรรมออกกำลังกายมาก ถึงแม้ว่าความพึงพอใจในที่ได้ใช้สวนสันติชัยปราการ และการได้รับความสะดวกน้อยก็ตาม (ดูภาพที่ ข10-ข11 ภาคผนวก)

5.3.4.3. การวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและพื้นที่ใช้สอยของสวน

จากคำถามในแบบสอบถาม ว่าให้มีการปรับปรุง สร้างลานกว้างมากขึ้น เพื่อสามารถใช้ออกกำลังกายได้สะดวก ก็ไม่ได้จัดทำให้ความพึงพอใจผู้ตอบแบบสอบถามมากขึ้น ขณะเดียวกันได้รับการยอมรับน้อยลงไปด้วย วิเคราะห์ได้ว่า กิจกรรมและพื้นที่ใช้สอยมีผล

ให้คนชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ การวิเคราะห์การอภิปรายขอบเขตทุกกลุ่มวัย ด้วย (ภาพข-12 ภาคผนวก)

5.3.4.4. การวิเคราะห์ กระบวนการตัดสินใจเข้าใช้ในแต่ละพื้นที่

จากแบบสอบถาม พบว่า ความต้องการออกกำลัง อาจจัดอยู่ใน ความต้องการของตนเป็นหลักมากกว่ารู้สึก ว่าสภาพพื้นผิวของสวนสันติชัยปราการเหมาะต่อการ ใช้งาน แต่ในการศึกษาความเข้าใจกิจกรรมของกลุ่มวัย ทำให้ทราบว่าแต่ละขอบเขตกิจกรรมมี ความคิดไม่เหมือนกัน ที่น่าสังเกต พบว่า ความคิดเห็นกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้ในแต่ละพื้นที่จะ สอดคล้องกันเป็นชุดกลุ่มอายุเดียวกัน จากตารางล่าง การออกกำลังกาย หรือกิจกรรมแบบผิดไม่ มาก ที่ขึ้นตามระดับอายุ โดยคนที่มียุ่่น้อย จะคำนึงถึงพื้นที่ใช้งานเป็นหลักกว่าสวนมีความ อเนกประสงค์และสามารถใช้งานตามความต้องการของตน แต่อายุสูงขึ้นจะคิดถึงการใช้สอยใน พื้นที่น้อยลงแต่กลับคิดว่ากิจกรรมของตนมีนั้นได้รับประโยชน์ และได้รับการส่งเสริม ซึ่งเมื่ออายุ มากขึ้นในระดับผู้ใหญ่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมักจะเกิดขึ้นตามความต้องการของตนเองเป็นหลัก และคิดว่า กิจกรรมและพฤติกรรมของตนมีความเหมาะสม มากที่สุดด้วย อย่างไรก็ตาม อายุ 10 – 20 ปี (อเนกประสงค์) มีจำนวนคนน้อย อายุ 21-30 (ได้รับประโยชน์ และได้รับการส่งเสริม) มี จำนวนคนปานกลาง อายุ 31-40 ปี กิจกรรมและพฤติกรรมของตนมีความเหมาะสมมีจำนวนคน มากที่สุด³⁰

ตาราง 16 ความคิดเห็นออกกำลังกายในแต่ละพื้นที่ ของสวนสันติชัยปราการ

ระดับอายุ	ตำแหน่งกิจกรรม ส่วนใหญ่	กิจกรรม	ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม ข้อ 23 (ภาคผนวก รูปภาพ ก- 1)
อายุต่ำกว่า 10	ลานแสดงกลางแจ้ง (A1)	เด็ก เล่น ปีนต้นไม้	วิเคราะห์ไม่ได้
อายุ 10 -20 ปี	สนามหญ้าหน้าพระที่นั่ง (A5-A6)	กายทล เต้นคาบโปเอร์่า เต้นบีโบ้	คิดว่าสวนมีความเป็นพื้นที่ อเนกประสงค์มากที่สุด
อายุ 21-30 ปี	สนามหญ้า (A2) ลาน ริมน้ำ (A3)	แอโรบิก	คิดว่า พื้นที่กิจกรรมที่เกิดขึ้นได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่มากที่สุด
อายุ 31-60 ปี	สนามหญ้า (A2) ลาน ริมน้ำ (A3)	แอโรบิก	กิจกรรมและพฤติกรรมของตนมี ความเหมาะสมกับพื้นที่ภายในสวน มากที่สุด

³⁰ ภาพ 14 ผังประกอบ